

Aluekehityskeskustelujen valmistelu

MH § 190

Aluekehittämisen keskustelu on uusi valtion ja maakuntien yhteistyön elementtimaakuntahallintoon siirryttäessä. Työ- ja elinkeinoministeriö on ohjeistanut asiasta maakunnan liittoja kirjeellään 18.11.2017 (ks. erillisliite). Ohjeen mukaisesti maakunnissa ja ministeriöissä käynnistetään lakiluonnoksena olevan aluekehitys- ja kasvupalvelulain mukaisten aluekehittämisen keskustelujen simulointivaihe.

Ensimmäiset keskustelut käydään prosessia harjoitellen tammi-helmikuussa 2018. Kainuuta koskeva aluekehittämiskeskustelu käydään tammikuun 31. päivänä.

Keskusteluja varten valmistellaan laaja-alaisesti maakunnan kehitystä koskeva aluekehityksen tilannekuva. Tilannekuva kattaa alueen kehityksen kannalta keskeisiä osa-alueita kuten elinkeinoelämän ja työllisyyden tilanteen, ympäristön, hyvinvoinnin, saavutettavuuden, osaamisen ja alue- ja kuntatalouden. Jatkossa tilannekuvan julkisen talouden osioon tulee sisällyttämään myös maakuntatalouden tarkastelu.

Aluekehityksen tilannekuva on alusta maakunnan ja valtion väliselle vuorovaikutukselle ja sen valmistelusta vastaavat sekä valtio että maakunnat. Tavoitteena on, että tilannekuva tuo lisäarvoa kaikille valmisteluun osallistuville osapuolille ja mahdollistaa eri hallinnonalojen toimien alueellisten yhteisvaikutusten tarkastelun. Vuosittain päivittyvä tilannekuva voi sisältää eri osapuolien toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Tilannekuvan pyrkimys on lisätä ymmärrystä aluekehittämisen kannalta keskeisistä kysymyksistä, nostaa näitä keskusteluagendalle sekä tuottaa tausta-aineistoa maakuntalain 13 §:n mukaisille neuvotteluille taloudesta.

Tilannekuvan konseptia on valmisteltu syksyn 2017 aikana. Työ on edelleen kesken, ja osana prosessia valmistellaan ensimmäinen tilannekuva loppuvuoden aikana. Kyse on harjoituksesta, jonka kokemusten pohjalta tilannekuvatyökalua viimeistellään seuraavia kierroksia varten.

Ensimmäinen vaihe simuloinnin maakunnallisessa valmistelussa on aluekehityksen tilannekuvan valmistelu. Määrällisen tilannekuva-aineiston valmistelee TEM ja sen pohjalta maakunnat laativat ns. laa-

dullisen tilannekuvan sekä neuvotteluesitykset. Ohjeessa asia on kuvattu seuraavasti:

Maakunnat tekevät tarkastelua suhteessa alueiden kehittämisen painopistepäätökseen, maakuntaohjelmaan sekä alueen muihin strategioihin ja ohjelmiin. Analyysissä voi painottaa niitä osa-alueita, jotka ovat alueen kehityksen kannalta keskeisiä ja ajankohtaisia. Tällaisia teemoja voivat olla esimerkiksi positiivinen/äkillinen rakennemuutos tai voimakas maahanmuutto. Tilannekuvassa tulee nostaa esille sekä pidemmän aikajänteen kehitystrendejä että lyhyemmän aikavälin muutoksia, jotka edellyttävät toimenpiteitä lähivuosina.

Aineiston hallittavuuden kannalta on tärkeää, että dynamiikkatarkastelu on tiivis. Tilannekuvan laadinnasta vastaa maakunnan liitto ELY-keskuksen ja muiden mahdollisten sidosryhmien kanssa.

Neuvotteluteemojen valinnasta ja esityksien valmistelusta ohjeistettu seuraavasti:

Tilannekuvan valmistelun yhteydessä sekä maakuntia että ministeriöitä pyydetään miettimään osaltaan tulevien aluekehittämiskeskustelujen asialistalle nostettavat asiat. Aiheiden tulee olla aluekehittämisen kannalta merkityksellisiä, poikkihallinnollisiin kokonaisuuksiin kytkeytyviä asioita. Aiheiden valinnassa tulee kiinnittää huomiota strategisen tason ilmiöpohjaiseen tarkasteluun – valittuja aihetta voidaan konkretisoida tarkemmilla kysymyksillä. Keskustelu-aikaa on 2,5 tuntia, joten laajaa yhteistä käsittelyä edellyttäviä aiheita ei voida käsitellä kovin montaa.

Lopullisesti asialistalle nostettavat aiheet valitaan jatkossa ministeriöiden ja maakunnan yhteisessä valmistelussa. Maakuntien agendaesitykset pyydetään toimittamaan työ- ja elinkeinoministeriöön 12.12.2017 mennessä. Ministeriöiden agendaesitykset kuuden ensimmäisen maakunnan osalta pyydetään toimittamaan 12.12.2017 mennessä ja loppuja maakuntia koskevat esitykset 21.12.2017 mennessä.

Kainuun liiton elinkeinot ja aluekehitys –vastuualue koordinoi Kainuun neuvotteluaineistojen ja tilannekuvan valmistelua ja mm. maakunnan ennakointi- ja arviointiryhmä osallistuu tehtävään. Maakuntahallituksen kokouksessa 11.12. päätetään Kainuun neuvotteluaiheista. Neuvotteluryhmän kokoonpano voidaan nimetä tammikuun kokouksessa.

Maakuntahallinnon käynnistyttyä aluekehittämisen keskustelut tulisivat olemaan vuosittain toistuva valtion budjetti- ja JTS-neuvottelujen valmisteluun liittyvä toimintamalli.

Valtioneuvoston ohje aluekehittämisen tilannekuvan ja keskustelujen valmistelusta syksyllä 2017.

Erillisliite nro: 5

Kainuun liiton virastossa valmisteltu luonnos neuvottelussa käsiteltäväksi laadulliseksi tilannekuvaksi on erillisliitteenä nro 6. Kokoukselle jaetaan tästä päivitetty versio sekä mahdolliset TEM:stä tulevat uudet aineistot.

Erillisliite nro: 6

Lisätietoja asiasta antaa valmistelutoimielimen puheenjohtaja, maakuntajohtaja Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation neuvottelujen valmisteluun ohjeistuksesta, neuvotteluihin liittyvästä tilannekuva-aineistosta ja Kainuun liiton viraston luonnoksesta Kainuun kehityksen laadullisesta tilannekuvasta.

Maakuntahallitus käsittelee Kainuun esityksen neuvottelujen agendalle ja evästä neuvottelujen jatkovalmistelua.

Maakuntahallitus:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen esitteli asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

MH § 15

Työ- ja elinkeinoministeriö on toimittanut 21.12.2017 Kainuun liitolle ehdotuksen aluekehityskeskustelujen 31.1.2018 agendaksi (liite).

Liite nro: 4

Ministeriön on samalla antanut neuvotteluagendaan ja sen jatkovalmisteluun liittyen seuraavan palautteen:

" Valtion ja maakunnan aluekehittämiskeskustelujen agendojen valmistelu jatkuu. Käsittelimme kuuden ensimmäisen maakunnan agendaehdotukset ministeriöiden yhteisessä kokouksessa 20.12. Kokouksen pohjalta muokkasimme agendaa. Pyydämme, että kiittaatte

agendan tai ehdotatte tarvittavia muokkauksia mahdollisimman pian – viimeistään 10.1.2018 aluekehitys@tem.fi (cc: pet-ra.stenfors@tem.fi) .

Agendojen valmistelu tehtiin maakuntien ehdotusten pohjalta valtioneuvoston aluekehittämisen painopisteet huomioiden. Tiiviisiin (2,5h) keskusteluihin pyritään löytämään kunkin maakunnan osalta se keskeinen tulokulma, jota yhteisesti ratkotaan. Nimetkää tämä näkökulma selvästi. Agendoihin ei ole tarpeen listata asioita yksityiskohdaisesti, eikä tarkoitus ole välttämättä keskustella niistä kohta kohdalta, vaan nostaa kokonaisuuteen kytkeytyviä asioita esille joustavasti. Osa asioista käsitellään tilannekuvassa – maakunnat saavat ministeriöiden huomiot laadulliseen tilannekuvaan tammikuun toisella viikolla.

Yleisenä huomiona agendojen jatkotyöstämiseen: alueen tulisi kiinnittää huomiota keskeisimpien kysymyksien priorisointiin hedelmällisen keskustelun aikaan saamiseksi. Millaisia ratkaisuja kuvattuihin kysymyksiin/ongelmiin tms keskustelusta haetaan? Agendalle nousevien asioiden tulisi painottua ratkaisujen ehdottamiseen, ei niinkään ilmiöiden kuvaamiseen. Keskustelut ovat kaksisuuntaisia, eli keskustellaan sekä siitä, miten maakunta itse vaikuttaa ongelman/kysymyksen ratkaisuun, että valtion poliitikkojen näkökulmista.

- Kaikkien maakuntien agendalla nousee esille osaava työvoima ja työvoiman liikkuvuus. Varautukaa esittämään keinoja ratkaista tätä ja huomioikaa myös mahdollisuutenne edistää työvoiman liikkuvuutta myös maakuntanne ulkopuolelle ja maahanmuuton hyödyntämistä.
- Agendalle on ingressiin kuvattu keskeiset lähtökohdat keskustelulle. Onko Kainuulla tarvetta tarkentaa/muotoilla ingressiä jotenkin?
- Alueella on suuret sosioekonomiset erot. Näihin tulee keskittyä keskustelussa hyvinvoinnin osalta.

Käsitlemme maakunnan esittämät mahdolliset muutokset / täydennykset keskusteluagendaan ministeriöiden kesken tammikuun toisella viikolla. Keskusteluagendat tulee olla yhteisesti sovittuna viimeistään 2 viikkoa ennen keskustelun käymistä, jotta osapuolille jää aikaa valmistautua keskusteluun. Samalla maakuntien tulee valmistella ja toimittaa keskustelun tausta-aineisto. Keskustelun tausta-aineistot lähetetään osapuolille viikkoa ennen kokousta. Maakunnan tulee myös ilmoittaa keskusteluun osallistuvat (paikanpäällä ja etäyhteys) 2vko ennen keskustelua aluekehitys@tem.fi ."

Kainuun aluekehityskeskustelujen valmistelua on jatkettu Kainuun liiton viraston työnä sekä käsitelty väliaikaisen toimielimen työkokouksessa 8.1. sekä järjestetty erillinen valmistelukokous 9.1. Ohjeistuksen mukaisesti Kainuun liitto on toimittanut työ- ja elinkeinoministeriölle tarkennuksia agendaan ja laadulliseen tilannekuvaan.

Väliaikaisen toimielimen kokouksessa on käsitelty keskusteluagendaa ja keskusteluihin osallistumista. Koska tilaisuuteen voi osallistua myös etäyhteydellä, on päädytty esittämään ministeriölle, että virallisesti neuvotteluun osallistuvat henkilöt tulevat Helsinkiin paikan päälle, mutta laajempi joukko (mm. väliaikaisen toimielimen jäseniä) seuraisi neuvottelua etäyhteydellä.

Maakuntahallituksen kokoukseen toimitetaan päivitetty esitys neuvotteluagendaksi sekä kuvaukset eri asiakohtiin valmisteltaviksi konkreettisiksi ehdotuksiksi.

Lisätietoja asiasta antaa maakuntajohtaja Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 ja aluekehitysasiantuntija Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus hyväksyy Kainuun neuvotteluagendan ja nimeää keskustelujen viralliset osallistujat sekä evästää keskustelujen jatkovalmistelua.

Maakuntahallitus:

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus päätti hyväksyä Kainuun neuvotteluagendan ja vahvisti keskustelun virallisiksi osallistujiksi väliaikaisen valmistelutoimielimen 08.01.2018 nimeämät jäsenet: Jansson Eila, Korhonen Jaana, Myllylä Raili, Ponnikas Jouni ja Suutari Eero. Lisäksi etäyhteyden kautta (Kainuun liiton tiloissa) neuvotteluun osallistuvat Loukasmäki Pasi, Malinen Pentti (vastuuhenkilö), Parviainen Anssi, Pehkonen Kari ja Veijola Tiina.
